

KOTIIN:

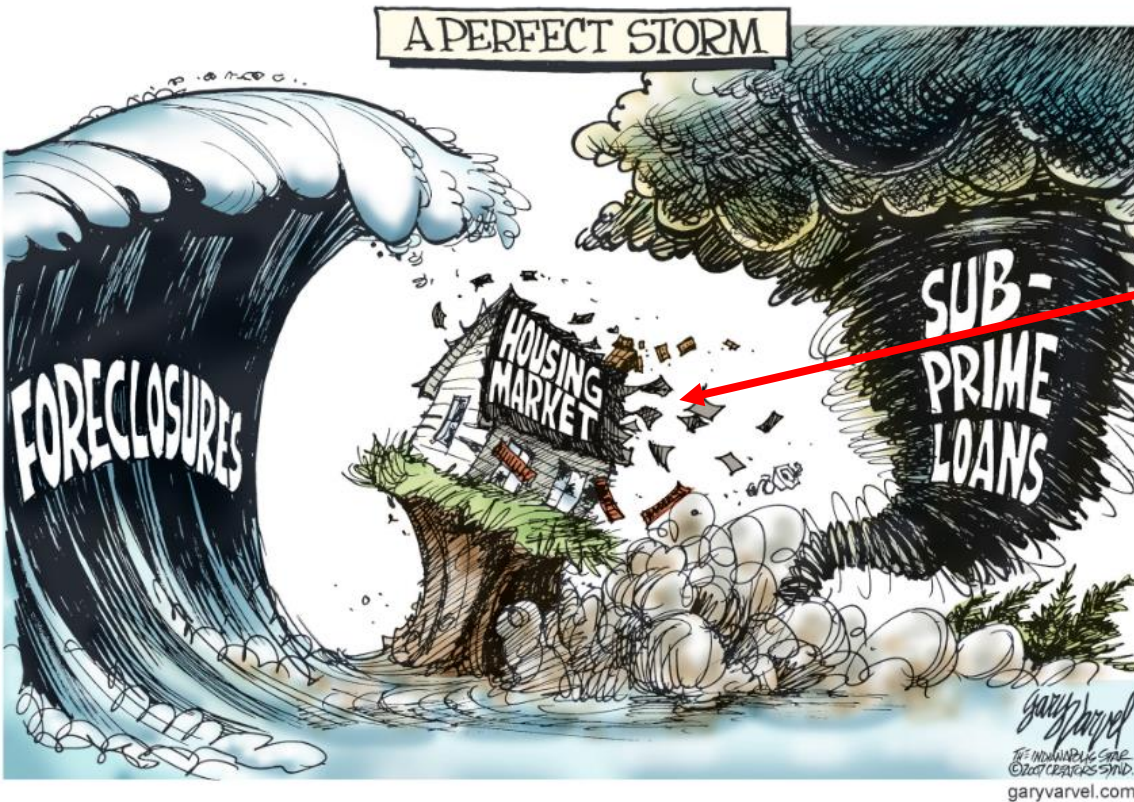
- **Lue kappale 15: Euroopan velkakriisi, s. 111-116**
- **Tehtävät 1. – 3.**

Mikä on pilakuvan sanoma?

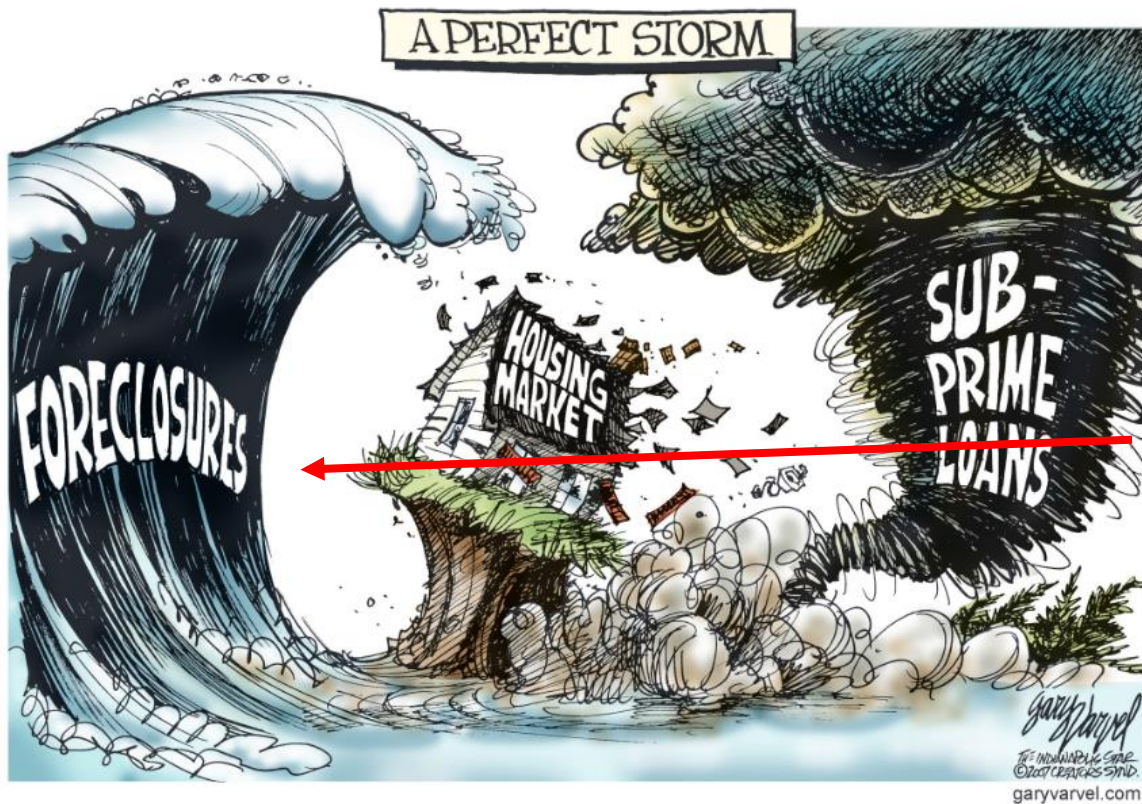

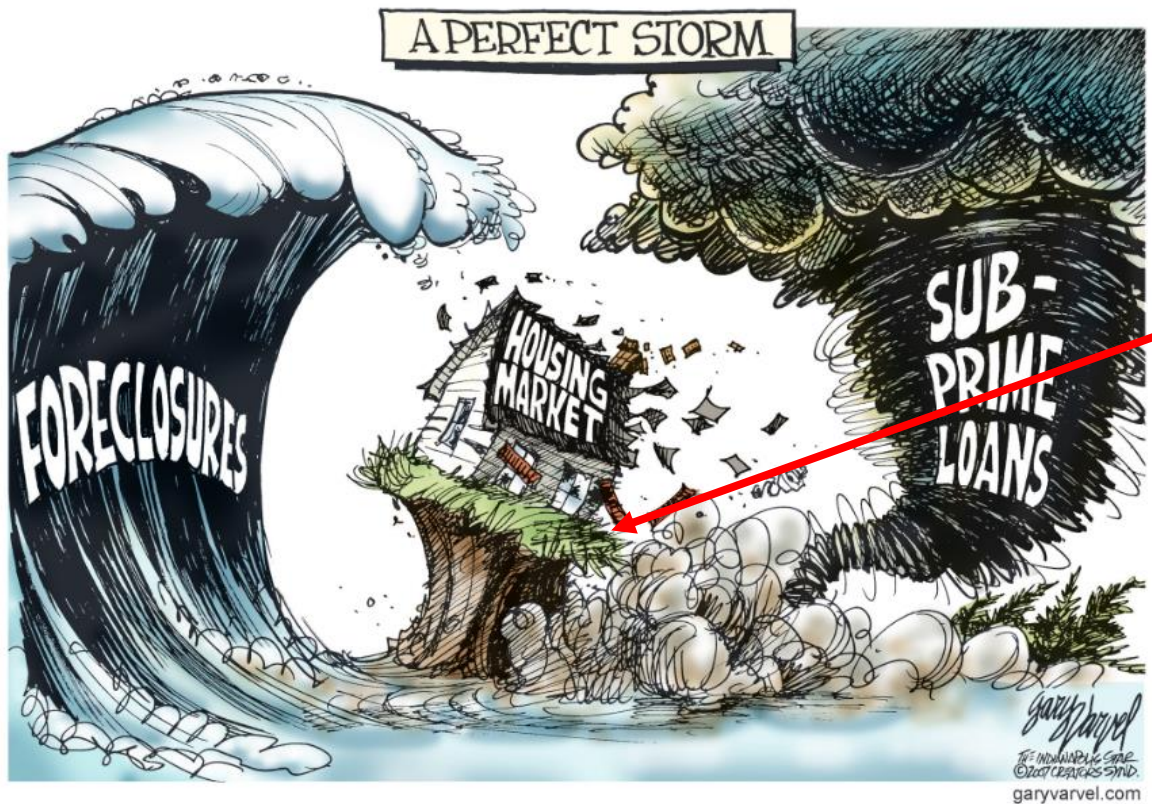
Pilakuvan otsikko "A perfect storm", "Täydellinen myrsky", viittaa finanssikriisiin 2008.

Pilakuvan keskiössä on myrskyn silmässä pieni talo, jonka katossa lukee "Housing market". Se viittaa asunto-markkinoihin. Pilakuvan oikeassa laidassa pienä talona on lähestymässä tornado, jossa lukee "Subprime loans".

Pilakuvan vasemmassa laidassa pientä taloa on lähestymässä oikea hyökyaalto, jossa lukee "Foreclosures", "Ulosotot".

Asuntomarkkinat ovat hyökyaallon ja tornadon välissä pienellä sortumaisillaan olevalla saarella.

**Asuntomark-
kinoita symbo-
loiva talo on
suljettu,
ikkunat on
naulattu kiinni.
Talo on
romahtamassa,
kattotiiliä on jo
lähtenyt irti
tornadon
vaikutuksesta.**

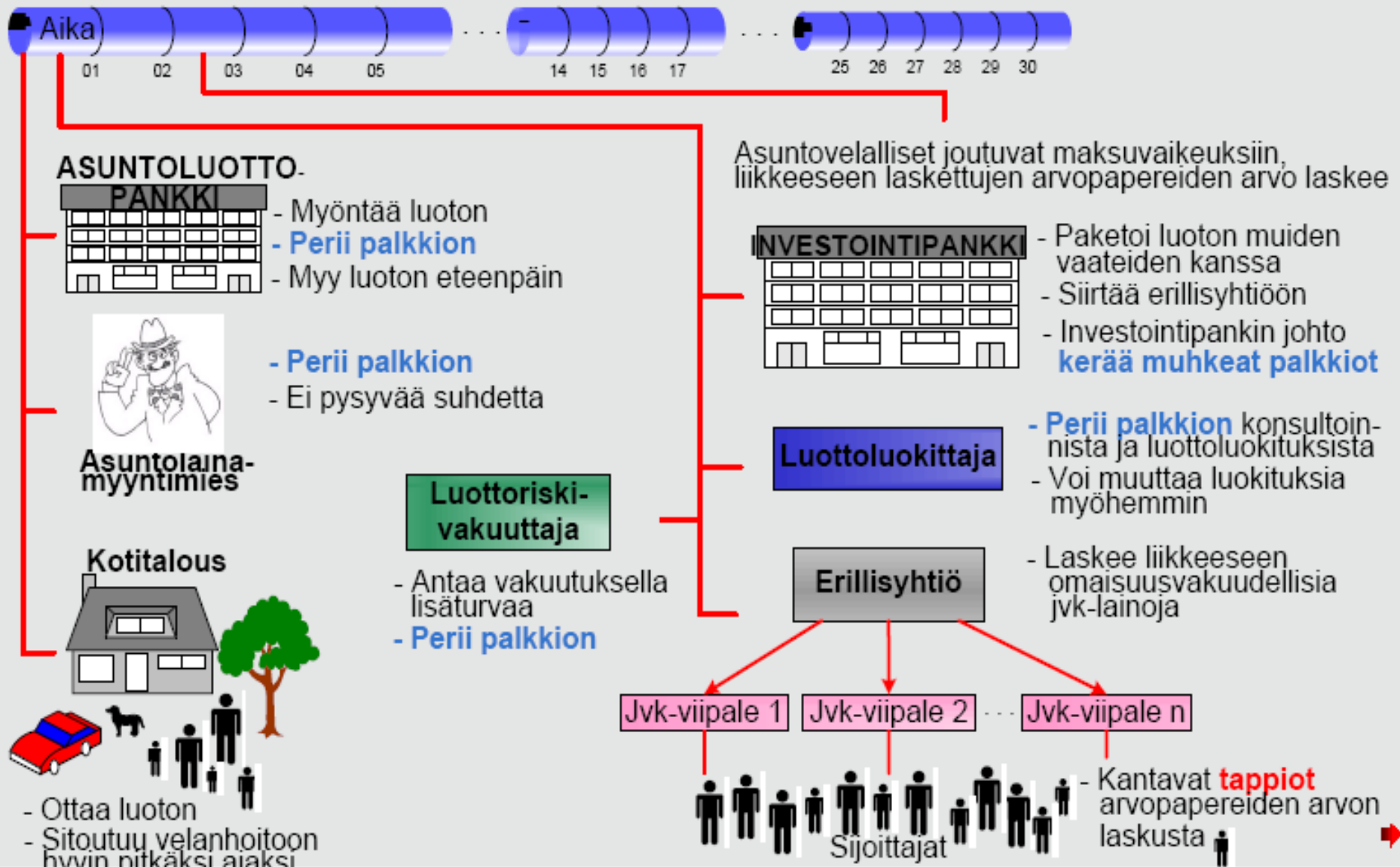

Pilakuva kertoo, kuinka asuntomarkkinat romahtivat subprime-lainojen vuoksi. Subprime-lainoja ottaneet ihmiset jäivät asuntojen hintojen laskiessa velkaloukkuun, joka johti ulosottoon.

Subprime-laina on takaisinmaksukyvyltään keskimääräistä lainaajaa heikommalle lainanottajalle myönnetty laina. Lainan velallisen/velallisten voidaan eri syistä olettaa normaalivelallista (prime) todennäköisemmin jättävän lainan osittain tai kokonaan takaisin maksamatta.

Luo ja hajauta -malli sekä sen kannustinjärjestelmä

Pankkikriisin syntyminen - esimerkkinä 1990-luvun vaihteen Suomi

PANKKIKRIISIEN TUNNUSMERKKEJÄ

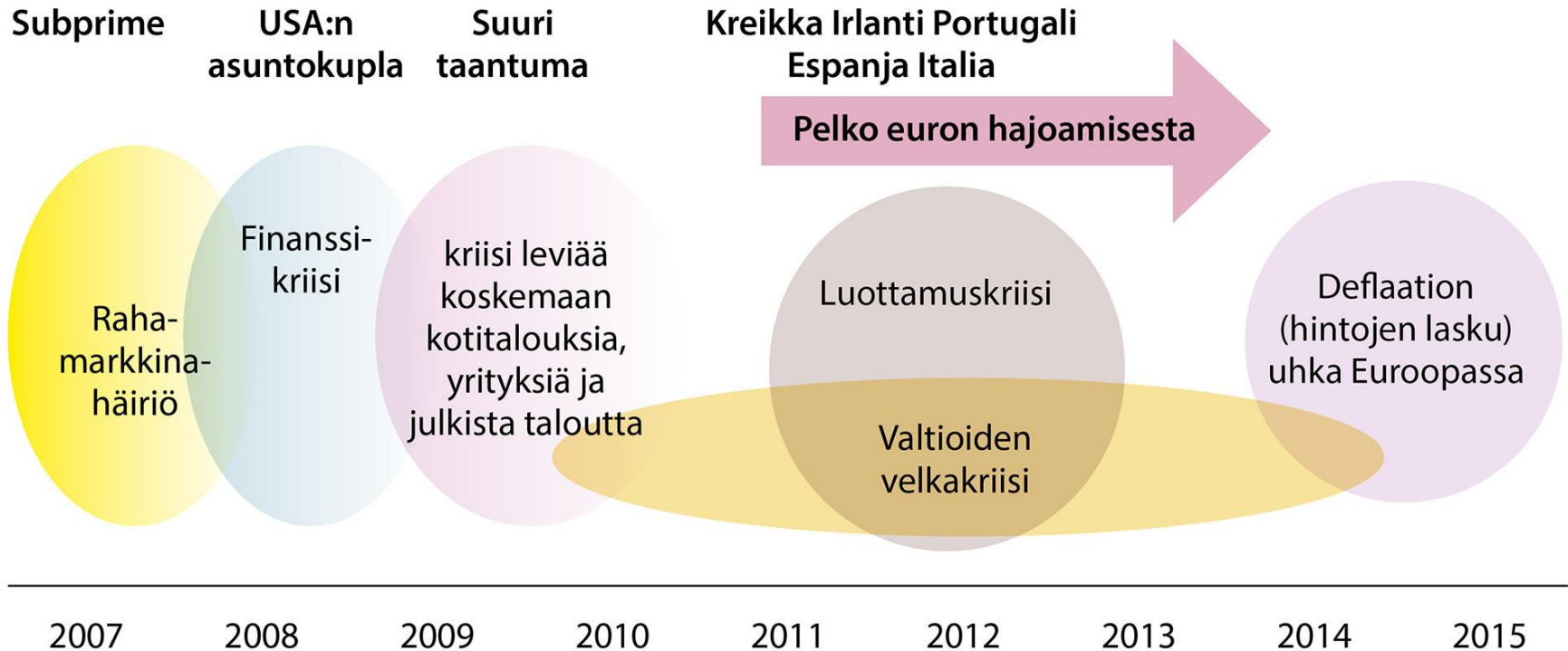
Tehtävä 1

Miksi Kreikka ja moni muu euromaa ylivelkaantui ennen finanssikriisiä?

- Eurojärjestelmä luotiin 2000-l vaihteessa. Sen ansiosta Euroopan korot lähtivät laskusuuntaan.
- Kreikka ja moni muu euromaa sai 2000-l alussa lainoja paljon matalammalla korolla kuin aikaisempina vuosina, ja ne käyttivät laajasti hyväkseen uutta tilannetta.
- Lainarahaa virtasi markkinoille erityisesti Saksasta, jolla oli voimakkaasti ylijäämäinen vaihtotase. (Tämän vuoksi myös Saksaa pidetään yhtenä syyllisenä velkakriisiin.)
- Halvalla rahalla rakennettiin niin julkista kuin yksityistä taloutta.
 - Niin kauan kuin elettiin nousukauden vuosia, ylivelkaantuminen ei haitannut, mutta finanssikriisi (2008) puhkaisi velalle rakennettujen talouksien kuplat, pahiten Kreikassa mutta myös esim. Irlannissa, Italiassa, Portugalissa ja Espanjassa paljastui talouden pahoja ongelmia.

Talouskriisin vaiheet

TALOUSKRIISIN VAIHEET

Subprime-laina on takaisinmaksukyvyltään keskimääräistä lainaajaa heikommalle lainanottajalle myönnetty laina. Lainan velallisen/velallisten voidaan eri syistä olettaa normaalivelallista (prime) todennäköisemmin jättävän lainan osittain tai kokonaan takaisin maksamatta.

Miksi Kreikka ylivelkaantui ennen finanssikriisiä ja joutui velkakierteeseen?

1. Talous "kuralla" jo ennen euroa (2001-2002).

2. "Kaunisteli" talouslukujaan.

- valtiontalous oli velkainen jo vuosia**
- v. 2009 loppupuolella Kreikan talous luisui akuuttiin kriisiin**
- budjetti oli reilusti alijäämäinen**
- oli ottanut runsaasti ulkomaista velkaa**
- lainakorot olivat nousseet kestäättömäksi**

3. Ei uskallettu päästää konkurssiin!

Tehtävä 2

Millä perusteilla ylivelkaantuneiden maiden ongelmat ovat myös suomalaisten ongelmia?

- EMUn sääntöjen mukaan jokainen jäsenvaltio hoitaa itse taloutensa ja velkansa, muut eivät riennä vaikeuksiin joutunutta maata auttamaan.
- Tämä ns. bailout-sääntö kuitenkin hylättiin, kun haluttiin estää Kreikan talouden täydellinen romahtaminen.
- **Globaalit sijoittajat tarkastelevat euroaluetta yhtenä kokonaisuutena. Jonkin euromaan ongelma on kaikkien euromaiden ongelma, koska sijoittajien luottamus koko euroaluetta kohtaan heikkenee. Tämä voi heikentää maiden luottoluokituksia ja nostaa valtiolainojen korkotasoa.**
- **Myös Suomi euromaana on osallistunut hätärahoitukseen eli lainannut rahaa ja taannut velkamaiden lainoja.**
- **Suomenkin etu on, että ylivelkaantuneet maat pääsevät taas jaloilleen ja Suomi voi saada takaisin avustuslainojaan eivätkä velkojen takaukset laukea maksettaviksi.**

Tehtävä 3

Listaa keinoja, joilla velkamaita on yritetty auttaa.

- **hätärahoitus**
- **velkojen leikkaaminen**
- **velkamaiden ohjaaminen kohti terveempää taloudenpitoa (leikkaukset, veromuutokset, korruption kitkeminen jne.)**
- **EKP on pitänyt ohjauskorot matalina ja ostanut velkamaiden mutta myös muiden maiden velkakirjoja**
- **Euroopan vakausmekanismi (EVM) on perustettu takaamaan ongelmamaiden lainoja tai lainaamaan niille rahaa**
- **EU on perustanut rahaston mahdollisia tulevia kriisejä varten**
- **velkamaiden pankkeja tuetaan, jotta ne eivät tekisi vararikkoja**
- **pankkiunionin perustamisella pyritään valvomaan entistä tehokkaammin kaikkien euromaiden pankkeja**
- **luodaan pankkien yhteinen kriisirahasto**

Kreikan lainat

Kreikan yli 300 miljardin euron veloista suurin osa on euroalueelta

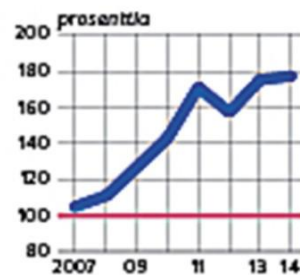
Kreikan julkisen talouden velka **313 mrd. euroa**

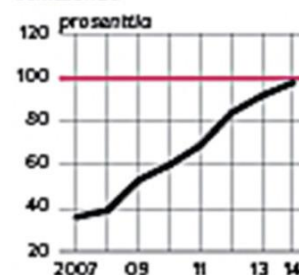
Euroopan rahoitusvakausväline (ERVV) on luxemburgilainen osakeyhtiö, jonka eurovaltiot omistavat. Se ottaa rahoitusmarkkinoilta lainaa eurovaltioiden takauksen turvin. Jos velallinen ei maksa lainojaan, eurovaltioiden takausvastuut toteutuvat.

Hätä-rahoitukseen turvautuneiden eurovaltioiden velkaantuminen

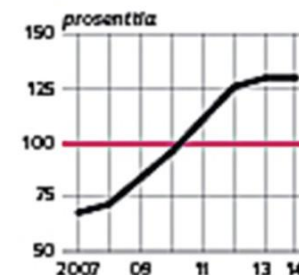
Kreikan julkisen talouden velkasuhde

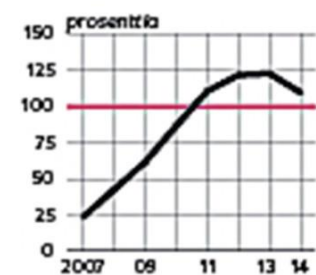
Espanjan julkisen talouden velkasuhde

Portugalin julkisen talouden velkasuhde

Irlannin julkisen talouden velkasuhde

Miksi Kreikkaa autetaan?

Puolesta:

- Estää koko Eurooppaa joutumasta lamaan
- Kaveria on autettava
- Kreikka olisi edelleen kiinnostava sijoituskohde
- Yhteiset säännöt
- Ei selviä yksin
- Estetään Kreikan (ja Euroopan) kaaos
- Voi yrittää parantaa olojaan
- Voitetaan aikaa järjestelyjä varten
- Ei yksistään Kreikan vika
- Vertaus siirtomaihin

Miksi Kreikkaa autetaan?

Vastaan:

- Kreikan tuet ovat itseasiassa tukea Saksan ja Ranskan pankeille
- Jokaisen pitää huolehtia itsestään
- Kreikka ei maksa takaisin
- Uudistuksista haittaa
- Raha kiertää kehää
- Lainoittajille tulee tappioita
- Lisäävät kreikkalaisten kurjistumista
- Raha ei mene annettuun tarkoitukseen
- Kreikka itse syyllinen
- Kreikan talouden pito holtitonta, vääristelyä
- Tilanne ei muutu